УДК 338.45:621.798(477)
DOI: https://doi.org/10.32782/2415-3583/42.4

Данило С.І.
кандидат економічних наук, доцент
Ужгородський торговельно-економічний інститут
Державного торговельно-економічного університету
ORCID: https://orcid.org/0000-0003-3300-7172

ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТАРОПАКУВАЛЬНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

У статті досліджено сучасний стан та основні тенденції розвитку таропакувальної галузі України в умовах трансформації внутрішнього та світового ринків. Проаналізовано динаміку розвитку підприємств галузі, структуру та обсяги виробництва основних видів пакувальних матеріалів, а також чинники, що визначають зміни кон'юнктури ринку. Особливу увагу приділено впливу інноваційних процесів, технологічних змін, екологічних вимог, євроінтеграційних процесів та сучасних економічних викликів на функціонування підприємств таропакувальної галузі України. Визначено основні проблеми розвитку галузі та обґрунтовано перспективні напрями її подальшого розвитку з урахуванням сучасних тенденцій світового пакувального ринку. Запропоновано перспективні напрями розвитку таропакувальної галузі України, орієнтовані на технологічне оновлення виробництва, підвищення конкурентоспроможності та відповідність європейським екологічним вимогам.

Ключові слова: *пакувальні матеріали, тара, упаковка, ринок пакувальних матеріалів, асортимент, товарознавча оцінка, таропакувальна галузь.*

Постановка проблеми. Пакувальні матеріали та тара є невід'ємною складовою сучасного товарного ринку, виконуючи не лише функції збереження, транспортування та захисту продукції, а й відіграючи важливу роль у формуванні її споживної цінності, конкурентоспроможності та привабливості для споживача. Розвиток виробництва і торгівлі зумовлює постійне розширення асортименту пакувальних матеріалів, удосконалення їхніх споживчих властивостей та пошук нових технологічних рішень.

Світовий ринок упаковки характеризується динамічними змінами, пов'язаними з розвитком технологій, трансформацією споживчих переваг, посиленням вимог до безпечності та екологічності продукції. За сучасними оцінками, світові обсяги споживчої упаковки зросли, при цьому помітними тенденціями стали розвиток упаковки з паперових матеріалів, зростання використання окремих видів пластикової упаковки та посилення уваги до циркулярності й регулювання пакувальних відходів.

Український ринок пакувальних матеріалів функціонує під впливом загальносвітових тенденцій та специфічних умов національної економіки. Воєнні ризики, порушення логістичних зв'язків, зміни у структурі виробництва та споживання, коливання вартості сировини й енергоресурсів створюють додаткові передумови для трансформації діяльності підприємств таропакувальної галузі. У таких умовах особливого значення набувають адаптація підприємств до змін ринкового середовища, оптимізація асортименту пакувальних матеріалів, підвищення їх конкурентоспроможності та пошук перспективних напрямів розвитку.

Отже, дослідження сучасних тенденцій формування світового та українського ринків пакувальних матеріалів, оцінювання їх асортиментного різноманіття, споживних властивостей і перспектив розвитку є актуальним завданням товарознавчої науки. Комплексний аналіз зазначених процесів дає змогу визначити основні напрями трансформації таропакувальної галузі України та обґрунтувати перспективи її подальшого розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика вдосконалення пакування для підприємств знайшла відображення у дослідженнях українських багатьох учених. Товарознавчі аспекти пакувальних товарів і тари є об'єктом аналізу Сирохман І. В., Завгородня В. М. [1]. В той же час, Питання біорозкладного пакування як елементу сталого розвитку логістичних систем вивчають Дончак Л. Г., Пилявець В. М. [2]. Окремий напрям досліджень становить аналіз структури світового ринку паперових пакувальних матеріалів та динаміки обсягів їх виробництва досліджують Осики В. А., Комахи В. О., Шульги О. С. [3].

Сучасний стан та основні тенденції розвитку підприємств таропакувальної галузі є предметом досліджень широкого кола науковців і фахівців пакувальної індустрії. Так, Луців А. досліджував питання функціонування сучасного стану підприємств таропакувальної галузі в Україні та виклики ринку [4].

Окрім того, сучасні тенденції в таропакувальні галузі в Україні та світові тенденції наводяться в періодичному виданні Журнал для виробників та споживачів тари і упаковки «Упаковка» [12] та асоціації «УкрПапір» [11].

Метою статті є визначення особливостей формування кон'юнктури світового та вітчизняного ринків пакувальних матеріалів, виявлення сучасних тенденцій їх розвитку та обґрунтування перспектив подальшого функціонування таропакувальної галузі України.

© Данило С.І., 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

Виклад основного матеріалу дослідження. Динаміка розвитку світового ринку упаковки свідчить про його значний масштаб та стійкий попит на пакувальні рішення. За даними Smithers, світовий ринок упаковки у 2024 р. оцінювався приблизно у 1,23 трлн дол. США, що підтверджує вагоме значення таропакувальної галузі у структурі світового виробництва та споживання. Зокрема, світовий ринок багаторазової та повторно наповнюваної упаковки у 2024 р. оцінювався у 28,2 млрд дол. США, а до 2029 р. прогнозується його зростання до 35,36 млрд дол. США, що відповідає середньорічному темпу зростання 4,6 % [5].

Водночас активно розвиваються окремі сегменти пакувального ринку. Зокрема, у 2024 р. світове використання гнучкої упаковки у форматі пакетів (pouches) становило 620,5 млрд одиниць, а вартість цього сегмента оцінювалася у 37,9 млрд дол. США. За прогнозами, до 2029 р. його вартість може зрости до 47,0 млрд дол. США [5]. Така динаміка пов'язана, зокрема, з попитом на зручні для споживача пакувальні рішення та необхідністю розроблення матеріалів, придатних до ефективнішого перероблення.

У світовому масштабі на ринку домінують існуючі формати пляшок для багаторазового використання/повторного наповнення (скло, ПЕТ, метал) та промислові транзитні формати (бочки та жорсткі контейнери середньої місткості (IBC) тощо). Це зрілі сегменти, які демонструватимуть поступове зростання протягом прогнозованого періоду.

Для дизайнерів упаковки існує потреба в інноваціях, забезпечуючи більш стійкі дизайни упаковок, які можуть витримувати довший термін служби, включаючи багаторазове поповнення без шкоди для функціональності чи естетики. Це сприяє інноваціям у сфері нових багаторазових металевих контейнерів, зокрема міцних пластикових контейнерів, а також більш міцних кришок та дозувальних пристроїв.

Європа готова розширити свої існуючі системи повторного використання після нещодавньої угоди щодо Регламенту ЄС щодо упаковки та відходів упаковки (PPWR). Він вимагатиме від усіх держав-членів запровадити схеми повернення депозитів для пластикової та металевої упаковки для напоїв з 2029 року, а з 2030 року – обов'язкові цілі щодо 10% форматів повторного використання в більшості сегментів напоїв. Це стимулюватиме значні інвестиції в усьому регіоні та надасть практичні приклади того, як і коли моделі повторного використання/повторного наповнення можуть сприяти досягненню ширших цілей циркулярної економіки.

Український ринок пакувальних матеріалів розвивається під впливом зазначених глобальних тенденцій, водночас перебуваючи під дією специфічних економічних та виробничих факторів. Важливими чинниками трансформації вітчизняної таропакувальної галузі є зміни структури попиту, доступність сировини, вартість енергоресурсів, логістичні обмеження, зміни виробничих потужностей та необхідність адаптації підприємств до сучасних умов господарювання. Окремого значення набуває орієнтація на ресурсоефективність, використання вторинної сировини та розвиток упаковки, що відповідає принципам циркулярної економіки.

Український ринок пакування активізував свій розвиток уже в 21 столітті. До цього ж, ще в 90-ті, такого поняття, як споживацька упаковка, на нашому ринку не існувало. На той момент упаковка виконувала виключно функцію збереження якості товару всередині, захищала при перевезеннях. Необхідність у споживчій упаковці з'явилася з впровадженням ринкових відносин і, як наслідок, виникненням потреби у виробників зробити свій товар унікальним і таким, що буде легко запам'ятовуватися візуально.

Значним стимулом для розвитку світового ринку пакування стало стрімке поширення електронної торгівлі (e-commerce). Найбільшими центрами електронної торгівлі у світі є Китай, США та країни Європейського Союзу. Український ринок також демонструє загальносвітові тенденції розвитку електронної комерції. Зокрема, у 2020 р. e-commerce належав до найбільш динамічних сегментів української роздрібної торгівлі, а його обсяг досяг близько 4 млрд дол. США, що становило 8,8 % загального обсягу роздрібного товарообороту.

Розширення електронної торгівлі зумовлює підвищення ролі пакування у процесах зберігання, транспортування та доставки товарів кінцевому споживачеві. На відміну від традиційної торгівлі, де значна частина операцій із товаром здійснюється безпосередньо в торговельному підприємстві, e-commerce передбачає проходження товаром додаткових логістичних етапів. Це підвищує вимоги до міцності, надійності, захисних властивостей та зручності пакування, а також сприяє зростанню попиту на різні види транспортної та споживчої тари.

За функціональними властивостями тару поділяють на три основні категорії: транспортна, споживча та тара-обладнання.

Транспортна (зовнішня) тара призначена для забезпечення транспортування і збереження товарів і може виступати як самостійна транспортна одиниця. До неї відносяться ящики, бочки, мішки, балони, фляги, стрічки, плівки та інше. Загальносвітовим стандартом для розмірів транспортної тари служить міжнародний стандартний розмір піддона 800×1200 мм. Часто вона використовується як додаткове пакування. Важливою особливістю транспортної тари є можливість комбінування різних видів тари між собою, наприклад, розміщення мішків на палеті та їх кріплення поліпропіленовою стрічкою.

Споживча (внутрішня) тара або пакування не є самостійною транспортною одиницею і надходить разом із продукцією до кінцевого споживача. Вартість цієї тари входить в загальну вартість продукту, який продається споживачу. До споживчої тари відносяться пакети, коробки, пляшки, банки, флакони та інші види упаковки. [6]

Тара-обладнання є особливим видом тари, яка виконує функції звичайної тари і торгового обладнання. Під тарою-обладнанням розуміється технічний засіб, призначений для укладання, транспортування, тимчасового зберігання і продажу з нього продовольчих і непродовольчих товарів (контейнери, піддони тощо) [7].

Водночас значення пакування визначається не лише його функціональним призначенням, а й економічною

складовою. Витрати на пакування є частиною собівартості продукції, причому їх частка істотно відрізняється залежно від виду товару та галузі виробництва. За окремими категоріями продукції пакування може становити значну частину загальних витрат, що характеризує його важливість не лише як засобу захисту та збереження товару, а й як чинника формування його кінцевої вартості (рис. 1).

Як видно з рис. 1, частка витрат на пакування у собівартості продукції суттєво варіюється залежно від галузі виробництва. Найвищий показник характерний для косметичної продукції, де витрати на пакування становлять близько 35 % собівартості. Для виробництва іграшок цей показник становить 17 %, побутової хімії – 12 %, одягу та взуття – 10 %, харчових продуктів – 7 %. Найменша частка витрат на пакування спостерігається у виробництві меблів – близько 3 %. Наведені дані свідчать про значну роль пакування у формуванні собівартості продукції та неоднаковий рівень його впливу залежно від специфіки товару.

Сучасна упаковка виконує комплексну роль у товароруху, виступаючи критичним чинником забезпечення конкурентоспроможності продукції та захисту прав суб'єктів ринку. Згідно з товарознавчим підходом (Сирохман І. В., Завгородня В. М.), вона забезпечує збереження товарів, дотримання санітарно-естетичних вимог, а також оптимізує процеси продажу й споживання [1]. Окрім захисної та логістичної функцій, упаковка є важливим інструментом візуальної ідентифікації (через колір, форму, логотип) та сприяє експансії товарів на нові ринки завдяки швидкому адаптуванню споживачів до її ергономічних і дизайн-характеристик.

Проте розвитку пакувальної індустрії притаманна низка стримуючих факторів та ринкових протиріч:

1. *Сировинна уразливість:* високий рівень залежності вітчизняного виробництва від зовнішніх поставок сировини, зокрема імпорту пластмас і полімерних матеріалів.

2. *Залежність від суміжних ринків:* пряма кореляція обсягів виробництва упаковки з динамікою галузей-споживачів (харчової, фармацевтичної, хімічної промисловості тощо).

3. *Екологічні та регуляторні бар'єри:* недосконалість нормативно-правової бази щодо управління відходами упаковки та розвитку інфраструктури її вторинної переробки.

4. *Динамічність споживчих запитів:* необхідність постійної модернізації продукції відповідно до трансформованих уподобань споживачів щодо зручності та екологічності [6].

Індикатором життєздатності галузі в умовах безпекових викликів є загальний стан зовнішньої торгівлі. Незважаючи на воєнні дії, вітчизняний сектор демонструє тенденції до адаптації, що підтверджується вартісними показниками товарної структури зовнішньої торгівлі України. Для комплексного оцінювання структурних зрушень у зовнішньоекономічній діяльності України розглянемо вартісні та вагові показники товарної структури торгівлі за 2024–2025 рр. (табл. 1–2) [1].

Українська економіка частково адаптувалася до функціонування в умовах військових дій, про що свідчать показники міжнародної торгівлі (табл. 1–2) [8; 9].

Аналіз товарної структури зовнішньої торгівлі України у 2024–2025 рр. свідчить про позитивну динаміку за групою 44-49 «Деревина та целюлозно-паперові вироби». У 2025 р. експорт цієї продукції досяг 1,98 млрд дол. США, збільшившись на 17 % порівняно з 2024 р., тоді як імпорт зріс на 3 % – до 1,18 млрд дол. США. Унаслідок випереджаючого зростання експорту позитивне сальдо зовнішньої торгівлі збільшилося з 554 млн до 800 млн дол. США, тобто на 44,4 %. Наведені показники характеризують посилення позитивного торговельного балансу України за відповідною товарною групою та свідчать про зростання її експортного потенціалу. Для таропакувальної галузі особливого значення має динаміка торгівлі папером і картоном, які є важливою сировинною та матеріальною основою виробництва упаковки.

Ваговий вимір зовнішньої торгівлі України товарами груп 44–49 «Деревина та целюлозно-паперові вироби» у 2024–2025 рр. характеризується неоднорідною динамікою. У 2025 р. фізичний обсяг експорту скоротився на 5 % – з 3670 до 3504 тис. т, тоді як імпорт зріс на 4 % – з 1016 до 1052 тис. т. Унаслідок цього позитивне сальдо зовнішньої торгівлі зменшилося

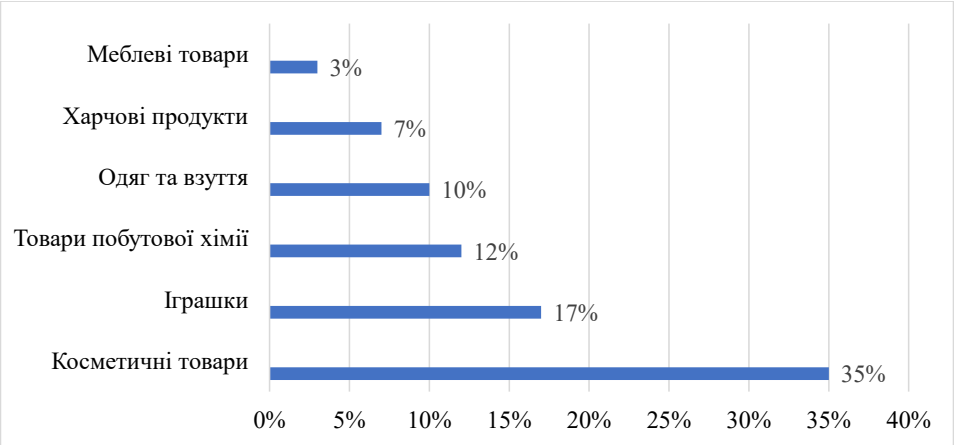

Рисунок 1 – Частка пакування у собівартості продукції за галузями виробництва, %

Джерело: [6]

Таблиця 1 – Вартісний обсяг товарної структури зовнішньої торгівлі України у 2024–2025 рр., млн дол. США

Роки	2024			2025			Зміни до попереднього	
Код та найменування	Експорт	Імпорт	Сальдо	Експорт	Імпорт	Сальдо	Експорт	Імпорт
44–49 Деревина та целюлозно – паперові вироби	1700	1146	554	1980	1180	800	17%	3%

Джерело: складено на основі даних Державної митної служби [8]

Таблиця 2 – Ваговий вимір товарної структури зовнішньої торгівлі України протягом 2024–2025 рр., тис. т

Роки	2024			2025			Зміни до попереднього	
Код та найменування	Експорт	Імпорт	Сальдо	Експорт	Імпорт	Сальдо	Експорт	Імпорт
44–49 Деревина та целюлозно – паперові вироби	3670	1016	2654	3504	1052	2452	-5%	4%

Джерело: складено на основі даних Державної митної служби [8]

з 2654 до 2452 тис. т, або на 7,6 %. Водночас зіставлення фізичних та вартісних показників зовнішньої торгівлі свідчить про важливі структурні зміни. Незважаючи на скорочення фізичного обсягу експорту на 5 %, його вартість у 2025 р. зросла на 17 %. Така різноспрямована динаміка може свідчити про зміну товарної структури експорту, підвищення питомої вартості окремих видів продукції або цінові зміни на зовнішніх ринках. Для дослідження таропакувальної галузі це має важливе значення, оскільки деревина, папір і картон є складовими сировинної та матеріальної бази виробництва різних видів упаковки.

Найбільш популярною є упаковка з паперу чи картону. Близько 70% паперової упаковки застосовується для харчових продуктів. Картон, залежно від щільності чи поєднання з іншими матеріалами, може використовуватися як первинне чи вторинне пакування, або транспортна тара.

В Україні, за даними Держстату, в 2021 р. налічувалося 430 виробників тари з паперу та картону. Проте повномасштабна війна внесла свої корективи. Через війну на початку 2022 р. зупинився один із найбільших виробників – Рубіжанський картонно-тарний комбінат. Підприємство не мало змоги релокуватися, тому наразі його діяльність представлена виробництвом дочірньої компанії Трипільського пакувального комбінату, а частина потужностей відновлена у м. Павлоград. Також змогла відновити роботу компанія «Мена Пак» у Чернігівській області. Серед інших постраждалих – Роганська картонна фабрика (Харківська обл.) та «Дунапак Таврія» (Херсонська обл.), які досі не відновили роботу і їх повернення на ринок поки під питанням.

Станом на 2023 р. найбільшими виробниками картонно-тарної продукції є ПрАТ Київський картонно-паперовий комбінат, Трипільський ПК і Понінківська КПФ-Україна. Протягом І половини 2023 р. ці компанії продовжували нарощувати обсяги свого виробництва. Так, Київський КПК збільшив випуск продукції на 13,2%, порівняно з аналогічним періодом попереднього року [10]. Динаміка виробництва основних видів паперової та пакувальної продукції в Україні наведено в табл. 3.

Таким чином, виробничі показники підприємств паперово-пакувального сегмента України у 2026 р. характеризуються неоднорідною динамікою. За даними Асоціації Укрпапір, за умов зростання загального обсягу товарної продукції на 19,3 % за сім місяців 2026 р. порівняно з аналогічним періодом 2025 р. виробництво паперу та картону скоротилося на 2,9 %, а ящиків із гофрокартону – на 1,6 %. Водночас окремі сегменти демонструють позитивну динаміку, зокрема виробництво туалетного паперу в рулонах зі 100 % целюлози зросло на 20,4 %, паперових рушників у рулонах – на 9,5 %, а зошитів – на 11,0 %. Це свідчить про структурні зміни у виробничій діяльності підприємств та диференційований характер попиту на паперову й пакувальну продукцію. Для таропакувальної галузі особливого значення набуває тенденція до збереження попиту на тарний картон і гофротару, які є важливими матеріалами для пакування широкого спектра споживчих та промислових товарів [11].

Зростання рівня імпортозалежності української економіки значною мірою зумовлене наслідками військової агресії рф, яка спричинила окупацію, пошкодження та руйнування значної кількості вітчизняних підприємств і виробничих потужностей. Унаслідок цього відбулося скорочення внутрішнього виробництва окремих видів продукції та посилення потреби у їх забезпеченні за рахунок імпортних поставок.

Зазначені процеси, з одного боку, свідчать про негативні тенденції структурної трансформації та деіндустріалізації національної економіки, а з іншого – сприяють поглибленню її міжнародної спеціалізації та переорієнтації зовнішньоекономічних зв'язків. В умовах воєнного стану така адаптація може розглядатися як один із чинників підтримання стабільності зовнішньої торгівлі та забезпечення окремих складових макроекономічної безпеки держави.

За результатами нового дослідження GlobalData, подальший розвиток технологій розумної упаковки дедалі більше визначатиметься не маркетинговими ініціативами, пов'язаними з використанням QR-кодів, а посиленням нормативно-правових вимог. Зокрема, важливими чинниками трансформації цього сегмента є механізми розширеної відповідальності виробника (EPR), Регламент Європейського Союзу щодо упаковки та пакувальних відходів (PPWR), а також цифрові паспорти продукції (DPP). Підвищення вимог до доступності інформації в режимі реального часу, простежуваності продукції та прозорості ланцюгів постачання

Таблиця 3 – Динаміка виробництва основних видів паперової та пакувальної продукції в Україні

Продукція	Одиниця виміру	Липень 2026	Зміни, % по відношенню до		Зміни, % за 7 місяців 2026 / 2025
			Червня 2026	Липня 2025	
1. Вир-во товарної продукції	млн.грн	3056,3	103,3	128,8	119,3
2. Вир-во деревної маси,	т.тн	0,08	69,2	73,0	134,4
3. Вир-во паперу та картону, всього	т.тн	55,30	105,3	105,2	97,1
в тому числі, паперу, всього	т.тн	11,74	97,4	87,5	91,8
з нього					
– писально-друкарського	т.тн	0,064	91,4	50,4	69,8
– основи санітарно-гігієнічного, всього	т.тн	10,62	99,8	90,8	92,1
в тому числі зі 100% целюлози	т.тн	4,12	100,0	102,7	100,2
– обгорткового	т.тн	0,55	78,7	66,2	103,0
– мішечного	т.тн	0,23	103,6	122,6	103,1
в тому числі, картону, всього	т.тн	43,56	107,7	111,2	98,8
з нього					
– тарного, включаючи флютинг	т.тн	36,36	112,9	116,0	97,9
– коробкового	т.тн	5,41	84,5	88,5	100,0
– палітурного	т.тн	0,11	51,5	42,4	60,5
– покрівельного	т.тн	0,046	107,0	74,2	63,1
4. Вир-во ящиків з гофрокартону	млн.кв.м	50,06	101,8	97,5	98,4
5. Вир-во шпалер	т.ум.к.	1627	107,5	112,8	93,7
6. Вир-во зошитів	тис.шт	28363	442,0	134,5	111,0
7. Вир-во т/паперу, рулон	млн.рул	52,48	98,8	109,8	107,0
в тому числі зі 100% целюлози	млн.рул	23,68	96,8	122,9	120,4
8. Вир-во т/паперу, у пачках, зі 100% целюлози	млн.арк	3,0	37,5	75,0	115,7
9. Вир-во рушників папір, рулон, в тому числі зі 100% целюлози	тис.рул тис.рул	5140 4930	102,1 101,6	101,6 102,1	109,5 109,7
10. Вир-во рушників папір, у пачках, в тому числі зі 100% целюлози	млн.аркуш млн.аркуш	719 321	87,3 120,2	98,2 97,0	107,9 108,4
11. Вир-во серветок столових. пачок, зі 100% целюлози	млн.пачок	1,5	75,0	42,6	67,4

Джерело: [11]

поступово перетворює цифрові пакувальні рішення з додаткової інновації на необхідний елемент сучасної упаковки.

У звіті GlobalData «Industry Insight: Smart Packaging» зазначається, що упаковка поступово набуває функцій інформаційної системи, у межах якої цифрові технології використовуються не лише для комунікації зі споживачами, а й для забезпечення відповідності нормативним вимогам, підвищення ефективності ланцюгів постачання, посилення безпечності продукції та забезпечення прозорості інформації про товар.

Традиційно розумна упаковка розглядалася переважно як інструмент маркетингової взаємодії зі споживачем через QR-коди, програми лояльності та інтерактивний цифровий контент. Однак сучасні регуляторні тенденції поступово змінюють її функціональне призначення. QR-коди, RFID-технології, сенсори та цифрові паспорти продукції набувають дедалі більшого значення як інструменти ідентифікації, відстеження та передачі інформації, необхідної для виконання встановлених нормативних вимог.

Посилення вимог до звітності в межах системи розширеної відповідальності виробника та реалізація інших заходів у сфері сталого розвитку зумовлюють необхідність накопичення, систематизації та управління значно більшими обсягами інформації про життєвий цикл продукції. Це стосується як виробників пакувальних матеріалів, так і підприємств переробної промисловості та виробників товарів повсякденного попиту. У результаті цифровізація упаковки стає одним із важливих напрямів трансформації сучасної таропакувальної галузі та формування більш прозорих і простежуваних товарних ланцюгів [12; 13].

Важливою тенденцією сучасного розвитку пакувальної галузі є переорієнтація на принципи сталості, ресурсоефективності та можливості повторного використання або перероблення упаковки. Світові виробники дедалі більше уваги приділяють використанню вторинної сировини, підвищенню придатності матеріалів до перероблення та зменшенню їх матеріаломісткості. Водночас вибір пакувальних рішень залишається залежним від їх вартості, функціональних характеристик, доступності сировини та нормативних вимог.

Висновки. Отже, проведене дослідження засвідчує, що таропакувальна галузь України перебуває на етапі структурної трансформації, яка відбувається під впливом воєнних, економічних, технологічних, торговельних та екологічних чинників. Виробнича динаміка підприємств паперово-пакувального сегмента у 2026 р. характеризується неоднорідністю: поряд із загальним зростанням обсягів товарної продукції спостерігається скорочення виробництва окремих видів паперу, кар-

тону та гофротари, водночас зростає випуск продукції, орієнтованої на стабільний споживчий попит. Це свідчить про адаптацію підприємств до змін кон'юнктури ринку та диференціацію виробничих пріоритетів.

Водночас пошкодження і втрата частини виробничих потужностей унаслідок повномасштабної війни посилюють імпортозалежність внутрішнього ринку та обмежують можливості швидкого відновлення національного виробництва. У таких умовах розвиток таропакувальної галузі потребує не лише відновлення виробничої бази, а й модернізації підприємств, диверсифікації джерел постачання сировини, розвитку внутрішнього виробництва пакувальних матеріалів та посилення конкурентоспроможності української продукції на внутрішньому і зовнішніх ринках.

Перспективи галузі значною мірою визначатимуться процесами цифровізації та переходом до нових моделей організації товарних і логістичних ланцюгів. Розумна упаковка поступово трансформується з переважно маркетингового інструменту на складову цифрової інфраструктури товару, що забезпечує його ідентифікацію, простежуваність, інформаційну відкритість і відповідність нормативним вимогам. Упровадження QR-кодів, RFID-технологій, сенсорних рішень та цифрових паспортів продукції створює нові можливості для підвищення прозорості товарних потоків і ефективності управління ланцюгами постачання.

Важливим напрямом подальшої трансформації галузі є її екологізація та орієнтація на принципи циркулярної економіки. Посилення вимог щодо розширеної відповідальності виробника, пакувальних відходів, використання вторинної сировини та придатності упаковки до перероблення формує нові вимоги до виробників і стимулює пошук ресурсоефективних пакувальних рішень. При цьому конкурентоспроможність упаковки визначатиметься комплексом характеристик, серед яких не лише ціна та функціональність, а й екологічність, можливість повторного використання, перероблення та цифрової ідентифікації.

Таким чином, подальший розвиток таропакувальної галузі України доцільно пов'язувати з поєднанням відновлення виробничого потенціалу, технологічної модернізації, розвитку внутрішнього ринку, зниження імпортозалежності, цифровізації пакувальних рішень та впровадження принципів сталого виробництва. Реалізація цих напрямів сприятиме підвищенню конкурентоспроможності українських підприємств, зміцненню їх позицій у внутрішній і міжнародній торгівлі та формуванню сучасної, інноваційної й екологічно орієнтованої таропакувальної галузі.

Список використаних джерел:

1. Сирохман І. В., Завгородня В. М. Товарознавство пакувальних товарів і тари: підручник [для студ. вищ. навч. закл.]. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 616 с. ISBN 978-966-364-800-2.

2. Дончак Л. Г., Пилявець В. М. Біорозкладне пакування товарів як елемент сталого розвитку логістичних систем. *Економічний простір*. 2025. Вип. №197. С. 26–31. DOI: https://doi.org/10.30838/EP.197.26-31

3. Осика В. А., Комаха В. О., Шульга О. С. Світовий ринок паперових пакувальних матеріалів. *Товари і ринки.* 2019. № 2. С. 5–17.

4. Луців А. Аналіз сучасного стану підприємств таропакувальної галузі в Україні та виклики ринку. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 58. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-48

5. Smithers. Sustainability demands drive reuse and refill packaging market. URL: https://www.smithers.com/resources/2024/april/sustainability-demands-drive-reuse-and-refill-pack

6. Pro-Consulting. Аналіз ринків пакувальної продукції в Україні. 2023 рік. URL: https://pro-consulting.ua/ua/issledovanie-rynka/analiz-rynkov-upakovochnoj-produkcii-v-ukraine-2023-god

7. Інструкція з бухгалтерського обліку тари на підприємствах і в організаціях державної торгівлі та громадського харчування. Прийняття від 28.04.1986 № 93. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0093400-86#Text

8. Статистика та реєстри. Державна митна служба України: веб-сайт. URL: https://customs.gov.ua/statistika-ta-reiestri

9. Національний інститут стратегічних досліджень (НІСД). Зовнішня торгівля України товарами: підсумки 2024 року. URL: https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/zovnishnya-torhivlya-ukrayiny-tovaramy-p

10. World of Packaging. Ринок пакування в Україні. URL: https://packaging.com.ua/content/rinok-pakuvannya-v-ukra-n-2767

11. Сайт асоціації «УкрПапір». URL: http://www.ukrpapir.org/news.php

12. Інформаційно-аналітичний центр «Упаковка». URL: https://www.upakjour.com.ua/#news-section

13. Mohamed Dabo. GlobalData: Smart packaging takes on bigger compliance role. URL: https://www.packaging-gateway.com/features/globaldata-smart-packaging-takes-on-bigger-compliance-role/?cf-view

References:

1. Syrokhman I. V., Zavhorodnia V. M. (2009) *Tovaroznavstvo pakuvalnykh tovariv i tary: pidruchnyk [dlia stud. vyshch. navch. zakl.]* [Commodity science of packaging materials and containers: a textbook [for students. higher education app.]]. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury, 616 p. ISBN 978-966-364-800-2.

2. Donchak L. H., Pyliavets V. M. (2025) Biorozkladne pakuvannia tovariv yak element staloho rozvytku lohistychnykh system [Biodegradable packaging of goods as an element of sustainable development in logistics systems]. *Ekonomichnyi prostir.* Vol. 197, pp. 26–31. DOI: https://doi.org/10.30838/EP.197.26-31

3. Osyka V. A., Komakha V. O., Shulha O. S. (2019) Svitovyi rynok paperovykh pakuvalnykh materialiv [The global market for paper packaging materials]. *Tovary i rynky*, vol. 2, pp. 5–17.

4. Lutsiv A. (2023) Analiz suchasnoho stanu pidpryiemstv taropakuvalnoi haluzi v Ukraini ta vyklyky rynku [An analysis of the current state of enterprises in the packaging industry in Ukraine and the challenges facing the market]. *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 58. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-48

5. Smithers. Sustainability demands drive reuse and refill packaging market. Available at: https://www.smithers.com/resources/2024/april/sustainability-demands-drive-reuse-and-refill-pack

6. Pro-Consulting. Analiz rynkiv pakuvalnoi produktsii v Ukraini. 2023 rik [Analysis of the packaging markets in Ukraine. 2023]. Available at: https://pro-consulting.ua/ua/issledovanie-rynka/analiz-rynkov-upakovochnoj-produkcii-v-ukraine-2023-god

7. Instruktsiia z bukhhalterskoho obliku tary na pidpryiemstvakh i v orhanizatsiiakh derzhavnoi torhivli ta hromadskoho kharchuvannia. Pryiniattia vid 28.04.1986 №93 [Guidelines on the Accounting Treatment of Packaging in State-Owned Retail and Catering Enterprises and Organisations. Adopted on 28 April 1986, No. 93]. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0093400-86#Text

8. Statystyka ta reiestry. Derzhavna mytna sluzhba Ukrainy: veb-sait. [Statistics and registers. State Customs Service of Ukraine: website.]. Available at: https://customs.gov.ua/statistika-ta-reiestri

9. Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen (NISD). Zovnishnia torhivlia Ukrainy tovaramy: pidsumky 2024 roku. [National Institute for Strategic Studies (NISS). Ukraine's foreign trade in goods: results for 2024]. Available at: https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/zovnishnya-torhivlya-ukrayiny-tovaramy-p

10. World of Packaging. Rynok pakuvannia v Ukraini [World of Packaging. The packaging market in Ukraine]. Available at: https://packaging.com.ua/content/rinok-pakuvannya-v-ukra-n-2767

11. Sait asotsiatsii "UkrPapir" [The website of the 'UkrPapir' Association]. Available at: http://www.ukrpapir.org/news.php

12. Informatsiino-analitychnyi tsentr "Upakovka" ['Upakovka' Information and Analysis Centre]. Available at: https://www.upakjour.com.ua/#news-section

13. Mohamed Dabo. GlobalData: Smart packaging takes on bigger compliance role. Available at: https://www.packaging-gateway.com/features/globaldata-smart-packaging-takes-on-bigger-compliance-role/?cf-view

Danylo Svitlana
Uzhhorod Institute of Trade and Economics of the State University of Trade and Economics

TRANSFORMATION PROCESSES AND DEVELOPMENT TRENDS IN UKRAINE'S PACKAGING INDUSTRY

The modern global packaging market is characterized by active transformation processes driven primarily by technological innovations, evolving consumer preferences, and increasing requirements for the safety and environmental sustainability of packaging products. The article examines the current state and major development trends of Ukraine's packaging industry amid transformations in domestic and global markets. The dynamics of industry development, the structure and production volumes of major types of packaging materials, as well as the key factors influencing market conditions are analyzed. Particular attention is paid to the impact of innovation, technological change, environmental requirements, European integration processes, and contemporary economic challenges on the functioning of enterprises in Ukraine's packaging industry. The Ukrainian packaging materials market is shaped by a combination of global market trends and domestic socioeconomic factors. Under martial law, disruptions to logistics networks, changes in production patterns and consumer demand, and fluctuations in the prices of raw materials and energy resources have intensified transformation processes and affected the development trajectories of packaging industry enterprises. The main challenges facing the industry are identified, and prospective directions for its further development are substantiated in view of current trends in the global packaging market. Priority areas for the development of Ukraine's packaging industry are proposed, focusing on technological modernization of production, enhanced competitiveness, and compliance with European environmental requirements. The growing import dependence of the Ukrainian economy is largely associated with the consequences of Russia's military aggression, which has resulted in the occupation, damage, and destruction of a significant number of domestic enterprises and production facilities. The resulting reduction in national production capacity has led to lower domestic output of certain types of products and, consequently, increased reliance on imports to meet domestic demand.

Keywords: *packaging materials, containers, packaging, packaging materials market, product range, commodity assessment, packaging industry.*

JEL classification: L60, L81, F14, Q56

Дата надходження статті: 26.08.2026
Дата прийняття статті до публікації: 22.09.2026
Дата публікації статті: 29.10.2026